National Library of Israel
Doar Hayom - דאר היום, 27.05.1927, page 5

רק שנים—בלפור בארדת־הארגמן שלו ובעל הרסיסים, להבדיל שלא ידע בנראה ע"א הצלום. ולפיכך עמד מנהל קרן־היסוד באמצע והכל עלה יפה...

במכין לסדעי־היהדות זכינו לשעור שלם ע"א החנוך הגבוה, והמנהל התאונן לפנינו על סופר גרמני אחד שבא לארץ והוציא את דבתו רעה על המכללה מפני כי לא ראה אותה. על זה העיר אלמליח— הוי, דאר־היום! —שמסתמא בא הסופר הגרמני למכללה ולא נתנו לו להכנס...

ולאחר שעברתי את האוניברסיטה בשעה אחת פניתי למנהל ובקשתי אות הדיפלומה שלי, אלא שהסביר בדרשתו כי ה"סטודנטים" שלהם לומדים תורה לשמה...

כנראה ששלמה המלך חכם גדול היה באמרו כי טוב מראה־עינים מהלך־נפש וגם מנהל קרן־היסוד הוא חכם באמרו כי גדולה לגימה ואפילו כוס־תה ועוגה, שהיא מקרבת את הלבבות במכון פסחר.

אין בכח עטי הדל והבנתי הפשוטה למסר לכם אפילו במקצת את דרשת הד"ר הטשבו־סלובקי על החנוך הגבוה ועל הספריה האוניברסיטאית ועוד ענינים עילאים כאלה, שלאו כל מה שנעשה דא, וגם לא אמסר לכם את תשובתו המחוכמת של המזכיר משלשלת־היוחסין על „ההתקפות" של הסופרים והעתונאים, מחמת שאיני רוצה לגלות סודות מן החדר, כמו שעשה תלמיד של האוניברסיטה, וספר בקהל־עם כי מתוך שמונים התלמידים שנרשמו לתנ"ך, כפי דברי המנהל, נשארו רק חצי תריסר מקבלי „סטיפנדיום", זא"א שאינם לומדים לשמה אלא על מנת לקבל פרס... ולץ אחד שאל אם גם הוא בעצמו בתוך חצי התריסר?

וראו זה פלא: המושגים הולכים ומשתנים, הולכים ומתפתחים בארצנו. הנה, למשל, לפנים היו אומרים פשוט „חלוקה" ובקצת צפת מקבלים עד היום הזה „יוקסען". אח"כ נשתנה העסק וקבלו במושבות הברון לא חלוקה חלילה אלא „תמיכה" או „קצבה" (שטיצע בלע"ז). ברבות הימים נוסדו הקבוצות בארצנו, שמאסו בתמיכה וקבלו — „תקציבים", שם יותר נאה ומצלצל, ולמחוסרי עבודה חלקו לא „חלוקה"— פע! — אלא „סיוע" ובאוניברסיטה קוראים לזה בשם מדעי־מחקרי פרזיטולוגי— „סטיפנדיום", ואולם הצד השוה שבהם הוא, שהכל ענין אחד, כלומר: כסף. לאו בתר שמא אזלינן אלא בתר טעמא אזלינן, והטעם הוא אחד.

איך היה אומר היהודי הליצן החוא? — „ובכן תן כבוד"— משמעותו כסף, „ובכן תן פחדך" — גם כסף!...

* * *

וכנגזר מן השמים כנראה. שלא יהיה שלום בכנופיא הספרותית שלנו בת"א. בא שלום אש לארץ, כמו לפנים עם ענין המילה שלו בורשוי — ובין רגע נעשה הכל „חודורום" וריח של אבק־שרפה באויר. משלום „אש" בפתח נעשה „אש" בצירה...

והלואי שאשקר, רבותי: שלום לא יהיה אצלם וגם לא יוכל להיות בנקל. בעולם ה„פונטפנפין" אשר בת"א שני עורכי ה„כתובים" בעלי „שני השינים" הם רמז ל„שא שייגעע" של ביאליק (עיין „הכחר" של המאירי!) ובעל „הדביר" יניח סו„ם את ידו גם על ה„כתובים"... ובזמן האחרון החליטו הסופרים בת„א, כנראה, להחליף את עטם באגרוף־רשע ותחת למשך בעט סופר מהיר, הם לומדים את חכמת־חיד, „בוקס" בלע„ז, והמעשה הנזה שקרה בבית־הדאר בת"א הלא יודיע!

? לא ידעתם את אשר קרה שם? גם אני לא ידעתי אלא שספרו לי בלחישה במסבת־העתונאים הולכי־רכיל שלנו בת„א ואחריות המעשה עליהם.

מספרים, למשל, שאחדים מהחבריא של הכתובים" נמצאו בבית־הדאר, והנה נכנס המשורר וגש לאחד מהם כדי להגיד לו דבר מה. ואולם זה האחרון הפך את פניו ולא רצה לענות לו. ויקם לבבו של המשורר, ותקל קול יעקב נהפך לידים ידי עשו, והיד נשתלחה ישר על הלחי הצנומה של המפגין, ונמצא יעקב מכה את יעקב...

הואיל וכך, נזכרתי גם במעשה שקרה למשוררנו הלאומי בחזרו ממורון לצפת אחר ההילולא. שלשתם נסעו במכונית החדשה והיקרה של גולדברג מוילנא, הוא, גנסין ובעל המכונית בעצמו. והנה בדרך נהפכה המכונית ורה אל פיה ושלשתם נשפכו אר־צה. אלא ש„שליחי מצוה אינם ניזוקין, ורק בעל התא"י נפגע קצת בחטמו,— כך דרכו של יהודי לסבל בכל העולם מהטמטום...

* * *

לא אספר לכם כמובן את כל פרטי החגיגה של ה„סאדיק שמעון". חזרתי עם תלמידי בכל הפנות וראיתי את השוטרים מבני־דודנו ומעשרת־השבטים שישבו בלא „חתיכת־עבודה". בני דודנו נהנו מה„טואלט" של בנות־ישראל, ערמות של „חמלה מאלאני" (חומצה ירוקה וקלויה) נפלו לקרבן והיו לברות למלתעות אחב"י, המראג'יה" (נדנדות) הסתובבו ובמקום „שקצים" קטנים ישבו נערי מאה שערים בפאותיהם. בנות־דודנו ישבו כנופיות־כנופיות ותתכסינה בצעיף כאמנו רבקה בשעתה, בקצור, זה היה ממש „נבי־מוסה" של יהודים...

ובשעה שטיילתי בין הקהל והסתכלתי אל בנות־ישראל — למה אכן חד?— הן לא כרתו ברית לעיני באיוב בשעתו, ונזכרתי בדברי אליעזר בן־יהודה, שטייל במקום הזה לפני עשרים שנה ראה את בנות־ישראל שלא יכלו לעורר את יצרו הנרדם, מפני כי נאות הן אלא שעניותן מנוולתן. מי יגלה עפר מעיני א"בינו זה ויראה איך נשתנו הזמנים, וכל מה שבנותינו יותר עניות היצר־הרע פחות נרדם...

כנראה שמפני עניותן אינן מספיקות לקנות ארג למלבושיהן.

גם מטפירו רצה לעשות „„ביזנים" אפילו משמעון הצדיק והעלה אוירון של ניר לשם ריקלמה. חשבו בני־דודנו שמא שולח הוא מגדל פורח באויר בלויית הברכה של הצדיק, כדי למצוא את המעופף נוגניסר (עיין מאמרו של ניימרק!), שאבד בדרכו מפריז אמריקה, מה עשו? זרקו לו אבנים ונפלו, וע„כ לא נמצא המעופף עד היום הזה.

* * *

ובשעת כתבי את שעורי זה נכנס אלי תלמידי הטוב ונשבע לי בפאותיו שאין לו, כי נכנס בשבוע זה לבית־דפוס בעי־רנו וראה בעיניו ומשש בידיו קבלות שהודפסו מטעם הסמינר העברי למורים בעירנו ושהן נקיות מ...עברית.

גם זוה הניכח עבודה לשבדרונים ולאסכרונים של גדוד מגיני השפה שלנו ועד שהם נלחמים בביאליק ותובעים ממנו את עלבון שפתנו, מוטב שיפשפשו בבתי־הדפוס ובמשרדי מוסדותינו בספריה הלאומית ובאוניברסיטה ויטצאו ב„ה מה לעשות.

אגב, מה נשמע בדבר המצבה האנגליתו והפח החלוד העברי שעל גג הבית ברחוב אבינו־מלכנו?

ועכשיו, רבותי, שבו עמדי ועשו אזניכם כארפכסת לשמע „מופתים" מהאי בוצינא קדישא, האדמו„ר הרר־בי מבייאון שיאריך ימים ושנים, „נסים ונפלאות" ממש, ששמעתי מפי תלמיד חשוב מאד, שעדותו נאמנה מאד.

בתחנת לוד פגשו אותו מנין שלם של חסידים ויצאו לקראתו מזוויינים בלם בבקבוקי יי"ש, שכר, יין ובל מיני משקאות „לתקון", כידוע. ונסעו עמו צפתה למירון. כשהגיע תלמידי זה לטבריה ספרו בעיר כי שלשים חסידים מחשובי־העדה יצאו לקראת הרבי, וכשאך עלה להר צפת שמע בכל רחובות העיר כי שלש מאות חסידים מכל הארץ הלכו לקראתו ללוד...

כן, רבותי, הולכים ומתרבים האפטים בארצנו מלוד ועד צפת, ומדן ועד באר שבע!

וא„י שלנו נקנית ביסורים גם ע"י הרבי מבאייאון וזכותו הפעם, כמו להכעים, לא חגנה על המכוניות וחקב„ח שלח להם „פונקטשור", בבחינת נקבים נקבים, אשר אם יפתח אחד מהם אי־אפשר לנסע. אלא שהקב"ה מקדים רפואה למכה והקדים להם את המשקה לנחם את החסידים לך ולתקן את הפגם של המכוניות. וחסיד נלהב אהד זקן,— כך מספר לי תלמידי הלז —מי־שהיה שמשו של הרב קוק לא פסקה מפומיה גירסא־דבקבוקתא כל הזמן של קנית־השביתה בדרך לרשב„י.

וכשהגיע הרבי לקק„ק צפת ירד לאכסניא של מיברג וישב בדירתו של ר' עזמות לפנים וגם הרבי מאודסא ר' חיים נחמן ביאליק שליט"א נמצא אז בצפת והנה עלה בדעתם של חברי הלסדר פגישה בין שני ה„רביים", כלומר בין האדמו„ר ובין המשורר הגדול. מתחלה טרב ביאליק ואולם לסוף התרצה הקהל יהלך אל המלון כדי לראות את הרבי מבאייאן.

נגש המשורר כחתן בין שני שושבינין ואמרו לו לרבי: „רבי, הנה ביאליק!".

— מי זה ביאליק?„ —שאל זיאד־מו„ר בניחותא.

— „כיצד"? אמרו חסידי המשורר

— „את ביאליק אינו מכיר? את המשורר הגדול?„".

— איזה משורר?" — ענה הזקן שוב בתמיה כאלו נפל מהר־סיני.

השדכנים הביטו זא„ז כאומרים: וכי סלקא־דעתך שאיזה כומר רוסי או פולני להבדיל אלף הבדלות, לא ידעו מי הוא טולסטוי, או מיצקביץ?..

ואולם, אצלנו, רבותי, חכל אפשר!

והחסידים מאנ„ש מספרים מי בשעה שהובילו את „הספר" מביתו של מאיר עבו, כנהוג, למירון, עברו ברחוב הגדול והחדש והרבי מבאייאון ישב בגנה שלפני האכסניה כדי לראות את התהלוכה.

—„רבי!„— אמרו לו חסידיו — הנה הולך הספר!„ והרבי לא זע ולא קם.

וכשהתקרבה התהלוכה אליו, צעקו החסידים: „רבי! הנה הגיע הספר!!" והרבי הזקן מנענע בידו לאות בטול ואינו זז ממקומו

וכשהעיזו האפיקורסים לשאל קושיות, מפני מה לא קם הרבי לכבוד „ספר־התורה„, ענו החסידים: ראו, מה גדול צערו של הרבי בראותו חלוצים והלוצות מרקדים יחד לפני הספר ושרים בקול: „חלוצות יפה־פיות„— ושב ואל תעמד עדיף ואחד מחסידיו עמד אצל הרבי וגעה בבכי למראה ר־חלוצקים...

וראו מה בין בני לבן חמי: ר' אליעזר בעל־הגימטראיות שלי, יהודי טברוני מבני־הארץ, היה עומד במירון בשעת ההילולא לפני חבורת מרקדים ועושה „אימפרוביזציה" בשירתו... הוא שואל: „מה לכם פה? מי לכם פה?„ והוא עונה: „צאן קדשים — ה־חלוצים!„— ולעמתו עומדת כנופיא של הלוצים והלוצקות, שלובים ואחווים זה בזה, רוקדים „הורה" ושרים: „אל יבנה הגליל!„ ומוסיפים קומפלימנטים: עקידים בטלנים, אכרים מנצלים!" וכן על זה הדרך לכל בני היישוב.

הוא אשר אמרתי: שמאל דוחה ויכין מקרבת.

* * *

ולסוף אספר לכם קצת, רביתי, מסרורי הדאר שלנו בירושלים.

ביום 2 למאי ש"ז נשלח מאת עו"ד בעתונו מכתב באחריות־חזרת עפ"י האדירסה של ה' בן־צ'יון לאבל, חנות בבית מרשאול לוי במאה־שערים, ירושלים, ואת הקבלה החוזרת שנקרא: Avis de reception

קבל העו"ד רק ביום 25 לחדש מאי, ז"א אחרי 23 ימים.

והמענין בדבר הזה הוא, שעל הקבלה החוזרת ישנה חתמת־הדאר מיום 13 מאי מהעיר פרנצנסבאד אשר באוסטריה. כנראה, שקבלה זו נשלחה מטעם הדאר הירושלמי שלנו למקום המרחק בפרנצנסבאד כדי לטבל במקואות המים המינרליים ואחר הטבילה ביום 13 מאי שבת בשרה כראוי למאה־שערים ולדאר ירושלים עיה"ק, ועל כן במקום 23 רגעים מבית־הדאר בירושלים למאה־שערים זכתה הקבלה לטייל ארוכות וקצרות בכל מיני „באדים" באירופא ע"ח המכשילה במשך כ"ג ימים רצופים.

ועדיין מתאוננים על הדאר שלנו שהוא אינו מן הזריזין!...

ולעומת זה אין לנו להתאונן על שעון־העיר שלנו שאינו חלילה מן הזריזין ומקדימין והמעשה שקרה ביום רביעי זה בעירנו יוכיח!

שערו בנפשכם: יצאתי לחוץ בשעה התשיעית בבקר וראיתי והנה כל אנשי הרחוב אצים רצים ונחפזים בלם כיוצאי־מצרים. מתחילה חשבתי כי דלקה נפלה חס־ושלום בעיר כמו ב„ימין משה" או אולי —מי יודע?— פשיסטים באו לעיר והשקו את כלם שמן־קיק, ומכיון שכלם רצים גם אני רץ בתוכם, הם רצים ואני רץ, עד שנגעה לי ריצה זו על שום מה — לא שרפה ולא שמן־קיק במחילה הריצה את כלם אלא — שעון־העיר, שעון־גרינוויטש.

מה אירע?—מכיון שראה השעון ששכנו הדאר מפגר בחליכתו נעשה הוא מן הזריזין ומבני קדמא־ואזלא והתחיל „רץ" פתאום בשעה וחצי ובמקום השעה התשיעית בבקר, הראו שני מדוניו— עשר וחצי! נו, נו, אל תשאלו: כמה „ראנדיי־וואו" חשובים נתאחרו, כמה פקידים ברחו ממשרדיהם בלא זמנם וכמה נשארו בביתם, וכמה בעלות־בית הקדיחו את תבשילו מאימת בעליהן, שחזרו פתאום לביתם לפני זמנם... בקצור, רבותי, כל ירושלם היתה כמשוגעת בגלל השעון הזה.

ועוד לא נגמר: כשנגשו לתקן את השעון בשעה השלישית אחה"צ חמר לו לצון—כלומר השעון—וכל ארבעת השעונים לארבע רוחות הארץ נדברו יחד להקניט את מתקן־השעונים. מה עשו? כשהתקדם המחוג הקטן ברבע שעה, רץ המחוג הגדול לשעה שלמה, כלומר שהשעון אחז בשטת רבע־הטון שלסנדברג ובכל רבע שעה התקדם לשעה. כשצד צפון הראה ארבע, עמד צד דרום בחמש וכן „השתגעו" כל היום עד שקיעת־החמה—כנראה, שלו היתה השפעת החום הגדול בשבוע זה...

עז מות